

Razna vprašanja iz civilnega pravdnega reda.

(Preudarja Karol Fiedler, deželni sodni svètnik v Chrudimu.)

1. Kakšne pravne pomočke dopušča novi civilnopravdni red zoper sklepe, rešujoče podano tožbo?

Ni treba posebej naglašati, da tudi po novem zakonu sodnik (predsednik odsekov, posamezni sodnik) premotri tožbo, podano sodišču, najprvo v tem, zadošča li formalnostnim potrebnostim, je li pozvano sodišče stvarno in krajevno pristojno, spada li sodišču predložena pravna stvar pod domačo sodno oblast ali vsaj na redna sodišča, ne manjka li pravnih zmožnosti ali sodelovanja zakonitega namestnika ali posebne pooblastitve, potrebne za pravdo, v zastopniških pravnih zadevah pa, je li dokazano, da je pooblaščen v zastopništvo odvetnik (§-i 41., 42., 43. in 104. jur. pr., §-i 6., 7., 37. in 230. civ. pr. r.) Pri tožbah radi ničnosti in za obnovo treba vrhu tega premotriti, in sicer na zbornih sodiščih v nejavni seji, ali je tožba oprta na kak zakonit izpodbijalni vzrok (§-i 529. do 531. civ. pr. r.) in ali se je vložila tožba v zakonitem roku (§ 538. civ. pr. r.) Sindikatno tožbo mora pa stranka opremiti tudi še po predpisih §-a 10. zakona z dne 12. julija 1872, drž. zak. št. 112.

Posledice takega preudarjanja vložene tožbe se bodo kazale v raznih načinih sodnih sklepov, in tedaj hočemo posamezne vrste takih sklepov tu na kratko oznameniti in sočasno navesti pravne pripomočke, katere je moči uporabljati.

1. Tožba ne zadošča predpisom o pravnih spisih, ki so namenjeni za pripravo ustne razprave (pripravljalni spisi), navedenim v §-ih 75., 76., 77., 78. in nasl. civ. pr. r.

V tem oziru določata §-a 84. in 85. civ. pr. r., da mora sodišče ukazati uradoma, naj se odpravijo pogoški v obliki, in sicer tako, da se povabi stranka na sodišče, ali pa da se jej vrne spis s primernim naročilom. Te predpise dopolnjuje

novi opravljeni red, kateremu je glavna težnja, da odvzame sodniku vsa dela, ki niso ozko združena z njegovim razsodbeniškim poslovanjem, prepuščajoč je pisarniškemu osebju.

V §-u 89. naroča opravljeni red, naj se pogreški v obličnostih pravnega spisa, ako stranka ali njen namestnik stanuje v kraju sodišča, odstranijo navadno ustnim poučenjem oseb, v to svrhu v pisarnico poklicanih. Poziv, da je priti na sodišče, se lahko opravi z dopisnico (§ 86. opr. r.) in tudi po telefonu (§ 100. opr. r.). Predsednik odsekov (posamezni sodnik) ukaže v takem slučaju z ustno odredbo svojemu pisarniškemu oddelku, naj pogreške odstrani pozvana stranka ali njen namestnik, če treba v pričo in po navodilu pisarniškega organa, ne da bi se napravil zapisnik. Sele tedaj, kadar se to v 3 dneh ne zgodi, izdati je pismen sodni sklep, s katerim se vrača pravdni spis, da odpravi stranka označene pogreške. Takega sklepa ni dopuščeno izpodbijati posebej s pravnimi pomočki (§-a 84. in 85. civ. pr. r.).

Isto velja za rešitev odpovedi. Pač bi pa bil dopusten rekurz tedaj, kedar se zavrne odpoved uradoma, ker se po nazoru sodišča¹⁾ ne dajo odstraniti nedostatki po §-u 84. (§-a 562., odst. 3. in 514. civ. pr. r.).

Odprava pogreškov v obliki, določeni za mandatno postopanje in za postopanje v meničnih sporih ni nikaka izjema. Kedar se namreč predlaga v pismeno podani tožbi izdaja plačilnega naloga proti več tožencem, smeti je ugoditi temu predlogu samo glede tistih tožencev, za katere so se predložili izvodi tožbenega spisa, opremljeni s prepisi vseh prilog. To se naznani²⁾ in sicer le tožitelju, kateremu se vrnejo nezadostno opremljeni tožbeni spisi, in tako odločbo smeš izpodbijati s samostojnim rekurzom (§-i 551., 559., 427. in 514. civ. pr. r.).

¹⁾ Le posamezni sodnik, ker spadajo spori o odpovedi in spori, izvirajoči iz zakupnih ali najemnih pogodeb, po §-u 49. št 5. jur. pr. jedino le na okrajna sodišča.

²⁾ V mandatnem postopanju na zbornih sodiščih odloči to odsek (§ 7. odst. 1. jur. pr.), v postopanju o meničnih sporih pa, kolikor gre za plačilne in zavarovalne naloge, v to postavljeni član zbornega sodišča kot posamezni sodnik (§§ 7. odst. 4. jur. pr. in 10. opr. r.).

2. Ko pride pravna stvar sporne sodne oblasti na sodišče, mora le-to takoj uradoma preudariti, je li stvarno in krajevno pristojno, pa tudi, je li dopustna razsoja pravnim potom, torej i relativno i absolutno podsodnost (§-a 41. in 42. jur. pr.). Ako spozna pozvano sodišče, da je nepristojno, mora izreči s sklepom (odseka ali posameznega sodnika) svojo nepristojnost in zavrniti tožbo uradoma. To odločbo je smeti izpodbijati s samostojnim rekurzom (§§ 42., 43. jur. pr.; 230. odst. 2., 261. in 514. civ. pr. r.).

A tudi tu je ustanovljena izjema. Ker se ravna stvarna pristojnost zbornih sodišč prve stopnje glasom §-a 50., odst. 1. jur. pr. po vrednosti spornega predmeta, navedeni v tožbi — presegati mora v denarjih ali v denarni vrednosti 500 gld. — onda sme zborna sodišče, ako se pokaže, da je vrednost spornega predmeta čez mero visoka in če je ob jednom verjetno, da bi sporni predmet pri pravilnejši določbi vrednosti ne utegnil doseči meje vrednosti, za pristojnost sodišča merodavne, uradoma zaukazati pozvedbe, ki se mu vidijo potrebne za presojo resničnosti navedene vrednosti, potem zlasti zaslišanje strank, ogled dotične stvari in, kjer se lahko to opravi brez znatnih stroškov in posebne zamude, tudi izjavo mnenja zvedencev.

Dočim pa dopušča § 60., odst. 1. jur. pr., da se to, če treba, lahko zgodi tudi že prej, ko se določi ustna razprava, vevla § 117. opr. r. imperativno, da ni smeti zastran takih pozvedeb preložiti niti določenega prvega naroka, niti naloga za odgovor na tožbo. Opravo pozvedeb, zaslišanje strank in potrebne vzprejeme dokazov je izročiti članu odseka ali zbornega sodišča kot odrejenemu sodniku, in ta jih mora dovršiti najpозneje do pretaka polovice rokú za odgovor na tožbo¹⁾ in predložiti jih predsedniku odseka. Na podstavi dokončanih pozvedeb sklepa sodišče brez odloga o pristojnosti (§ 117. opr. r.) v nejavni seji. Tu proglasi svojo stvarno pristojnost z odločilom, kojega po §-u 45. jur. pr. ni dopuščeno izpodbijati, in so stroški opravljenih pozvedeb in dokazovanj del pravnih stroškov

¹⁾ Ta rok določi sodnik, kateremu je naročeno opraviti prvi narok, kakor po okolnostih posameznega primera priležen rok, kateri ne presega štirih tednov (§-a 243. civ. pr. r. in 120. opr. r.).

(§ 117., odst. 3. opr. r.); tu odstopi sporno stvar z odsekovo odločbo okrajnemu sodišču in naloži tožitelju, da mora prevzeti ali povrniti stroške, ki so se nabrali po teh pozvedbah in tem dokazovanju (§ 60. odst. 3. jur. pr.).¹⁾ To odločbo je smeti izpodbijati s samostojnim rekurzom, ne pa odsekove odločbe, da je opraviti pozvedbe in dokazovanja v svrhu določitve vrednosti spornega predmeta, proti čemur ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pripomočkov. To izhaja iz §-ov 130. odst. 2., 277., odst. 4., 349., 366., 367. in 370., odst. 1. civ. pr. r. in iz nagibov k vladni predlogi cit. zak. (glej »Materialien«, del 1. str. 67.).

3. Na nedostatek pravnice zmožnosti, kakor tudi zakonitega namestovanja in pa morebiti potrebne posebne pooblastitve za pravdo se je v katerikoli dobi pravnega spora ozirati uradoma. Ako se da ta nedostatek odstraniti, mora sodišče ukazati, kar je za to potrebno, ter določiti za izpolnitev ukaza primeren rok.

V §-u 6. civ. pr. r. se določa dalje, da se do brezuspešnega preteka roku odloži izrek o pravnih nasledkih nedostatka, da se pa stranki, kedar je zanjo odlašanje nevarno, lahko dovoli še pred pretekom roku opraviti potrebna pravna dejanja, s pridržkom, da se odstrani nedostatek. V tem pogledu določa § 118. opr. r., da je rok za odpravo nedostatka in za izpolnitev dotičnih nalogov ter dan prve ustne razprave določiti kolikor moči tako, da bo do prvega roka že gotovo, se li da odpraviti nedostatek ali ne, ali da bo moči odločiti o tem vsaj pri prvem naroku. Kedar z odlogom očitno stranki,

¹⁾ Določilo §-a 60. jur. pr. velja samo za tožbe, pódane na zbornih sodiščih, tako, da niso okrajna sodišča opravičena, jednako določiti vrednost spornega predmeta. Sicer je v tem paragrafu ustanovljen jedini primer, da odstopi v spornih stvareh sodišče prve stopnje tožbo uradoma drugemu sodišču iste stopnje v daljno poslovanje. Drugače pri postopanju na prizivnih sodiščih (§-a 474 in 487. civ. pr. r.), v pravnih stvareh nesporne sodne oblasti, v zvršilnem postopanju, v postopanju ob izdaji začasnih odredob in v konkurznem postopanju (§ 44. jur. pr.). Primerjaj tudi določilo §-a 453. civ. pr. r. o primeru, da ustavi bagatelni sodnik b gatelno postopanje ter da razpravlja in odloča pravne stvari po predpisih, ki sicer veljajo za postopanje na okrajnih sodiščih, in končno (§-e 61. do 64. jur. pr.) o zameni odsekov.

nezmožni za pravdo, preti kaka nevarnost, tedaj sme biti prvi narok celo pred pretekom roku in se sme pri posebni nujnosti dati nalog za odgovor na tožbo še med tem rokom.

Zgoraj oznamenjenih sodnih odredob ni dopuščeno izpodbijati posebej s pravnimi pomočki (§ 6., odst. 3. civ. pr. r.). Ako ni moči odstraniti nedostatka pravnosti, zakonitega namestovanja ali pooblastitve za pravdo, ali ako je vsaj preteklo k temu dovoljeni rok brez uspeha, tedaj mora sodišče prve stopnje,¹⁾ pred katero ravno teče pravna stvar, izreči s sklepom (odseka ali posameznega sodnika) ničnost po tem nedostatku zadetega postopanja in mora zavriniti tožbo (§ 7., odst. 1. civ. pr. r.).

To odločbo je smeti izpodbijati posebej s pravnim pomočkom rekurza (§ 514. civ. pr. r.).

4. Nedostatek dokaza, da se je v advokatski pravdi pooblastil odvetnik, spada med formalne pogreške, in to izhaja iz §-a 75., št. 3. civ. pr. r. O teh pogreških je bil govor zgoraj pod 1. Tu treba le še pripomniti, da mora sam predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar (na okrajnih sodiščih praviloma ne bode advokatskih procesov, to je takih, pri katerih mora stranko zastopati odvetnik, § 27. civ. pr. r.),²⁾ zavriniti tožbo, ako ne postavi stranka v roku, katerega jej določi on, odvetnika ter ga ne imenuje sodišču, predloživši pooblastilo. Sklepa, s katerim se naroča odpraviti nedostatek, ni smeti izpodbijati posebej s pravnim pomočkom (§-a 38., odst. 3. in 85. odst. 3. civ. pr. r.), pač pa je dopusten rekurz proti sklepu, s katerim se zavrača tožba (§ 514., odst. 1. civ. pr. r.).

¹⁾ Glede na dano nam nalogo ne omenjamo tu višjega postopanja, dasi izhaja iz §-a 7., odst. 1., 477. št. 5., 478., odst. 1. in 529 št. 2. civ. pr. r., da je radi takega nedostatka postopanje v vsakem stadiju pravde, celo po pravnomočni razsoji, nično.

²⁾ Izjemo dela določilo §-ov 185., odst. 1. in 29. civ. pr. r. Ako se nakaže stranko v sporu, katerega predmet presega v denarjih ali v denarni vrednosti znesek 500 glđ. — n. pr. v sporih po §-u 49., št. 2, 3, 5 in 8. jur. pr. ali pri prorogaciji — da naj pride k novemu naroku zastopana po pripravnem pooblaščenju, mora v krajih, koder bivata vsaj dva odvetnika, izbrati pooblaščenec le odvetnika.

5. Pri rešitvi podane tožbe po §-u 230. civ. pr. r. ni smeti razsojati o tem, da teče o isti stvari že pravda ali da je ista že pravnomočno razsojena.

Nalogo predsednika odsekovega (posameznega sodnika), kakor tudi odseka samega glede rešitve podane tožbe omejuje strogo zakon v §-ih 37., 84., 85., 230., 435., 440., 533., 550., 551., 559., 562 civ. pr. r. V teh predpisih ne zasledimo določila, da bi smel in mogel odsek že v tem stadiju premotrivati, ali o isti stvari kaka pravda že teče, ali pa je morda že pravnomočno razsojena. To je naravno; saj gre pri takih primerih za jako občutljive pravne razmere, — pomislimo le na tožbe o ugotovitvah, katerim je pridržal zakon jako važno stališče — o katerih ni moči soditi, ne da bi se zaslišalo nasprotnika in ne da bi se natančno ugotovile podloge obeh spornih predmetov na javni sporni razpravi.

Določba §-ov 233., odst. 1., 240., odst. 3. in 411., odst. 2. civ. pr. r. ne sme nas motiti, ker izraža le temeljno predru-gačbo, kojo je uvedel novi zakon in po kateri se bode sodišče vselej uradoma oziralo na take prigovore, kadarkoli se v teku razprave razkrijejo.

V tem nazoru nas utrja § 118., odst. 2. opr. r., ki določa, da radi že začetega spora ali pravomočnosti ni smeti tožbe vrniti brez določbe naroka, dasi so po spisih brezdvomno ugotovljena za to odločilna dejstva.¹⁾

6. Ako manjka tožbi radi ničnosti ali tožbi za obnovo in sindikatni tožbi katera zakonitih potrebustij, je tožbo zavrniti, in je moči to odločbo z rekurzom izpodbijati (§-a 538. in 514. civ. pr. r. in § 11. zak. o sindikatni tožbi).

7. Če ni nikakih ovir in pogrškov, zgoraj navedenih, ali ako odsek zavrne pomisleke, ki jih je podal v tem pogledu odsekov predsednik, določiti je narok za ustno razpravo o tožbi. V tem ozirü velja praviloma načelo §-a 130., odst. 2.

¹⁾ Le mimogrede naj opozorimo, da se nalaga po §-u 149 opr. r. prizivnim sodiščem, naj uveljavljajo svojo pravico iz §-a 475., odst. 3. civ. pr. r. le tedaj, če je brezdvomno dokazano, da glede tožbene zahteve že teče pravda ali da je o nji že razsojeno pravnomočno. Sicer je pridržati odločbo o prizivu za narok ustne prizivne razprave (§-a 480., 497., odst. 1. civ. pr. r.).

civ. pr. r., da ni smeti določitve naroka in pa povabila k naroku izpodbijati posebej s pravnimi pomočki.

To določilo velja i tedaj, ako je trebalo po toženčevem nazoru tožbo zavrnuti »a limine«, bodi radi očitvidne relativne ali absolutne nepristojnosti.¹⁾ Treba pa tu pripustiti nekaj izjem :

- a) V malotnih stvareh in v postopanju o tožbah radi motenja posestnega stanu smeš vložiti samostojen rekurz zoper sklepe, s katerimi se odreče začetek ali nadaljevanje zakonitega postopanja o tožbi, čeprav se narok za ustno sporno razpravo določi po predpisih o postopanju na okrajnih sodiščih (§-a 517. št. 1. in 518. 1. odst. civ. pr. r.);
- b) kedar se v mandatnem postopanju in v meničnih sporih ne ugotovi predlogu, v tožbi stavljenemu, da naj se izda plačilni nalog, in se določi narok za ustno razpravo, če je le bila tožba v to sposobna, se je smeti prito-

¹⁾ Istega nazora je Schuster na str. 222. in dr. Friedlaender v „Gerichtszeitung“ l. 1897. na str. 208., dočim prigovarja Sperl v svojem spisu „Vereinbarung der Zuständigkeit und Gerichtsstand des Erfüllungsortes. Graz 1897.“ Za sprva navedeni nazor govorijo tudi nagibi k vladnemu načrtu v „Materialien“ I., na str. 245. : „Aus welchem Anlasse immer eine Ladung erfolgen mag, ist sie doch stets nur eine praeparatorische Verfügung, ein Mitteilglied zwischen dem Parteienantrage und der Verhandlung ohne eigentliche praejudicielle Bedeutung. Nicht einmal der Erscheinungspflicht des Geladenen praejudicirt sie; denn ist er aus Gründen, welche dem Verzichte entrückt sind, von der Einlassung befreit, so entbehrt das bei der Tagsatzung Verhandelte gegen ihn der Wirkung, sollte er auch der Ladung nicht gefolgt sein. Dieser Wahrnehmung, dass die Ladung an sich in die Rechtssphäre der Parteien nicht eingreift, sondern sich für letztere nur durch das beschränkend erweisen kann, was über die Ladung geschieht, dieser Wahrnehmung entspricht es, wenn der Entwurf die Anfechtung einer Ladung durch abgesondertes Rechtsmittel versagt. Für diese Bestimmung spricht derselbe Gesichtspunkt, der dazu führt, die einzelnen Acte der richterlichen Processleitung während der Verhandlung der gesonderten Anfechtung zu entziehen, auch die richterliche Ladung ist ein nothwendiger Act der Processleitung Eben so soll nach dem Entwurfe die Geltendmachung der etwa gegen die Ladung bestehenden rechtlichen Bedenken einstweilen aufgeschoben und dem Rechtsmittel vorbehalten werden, welches wider die auf Grund der Tagsatzung ergangene richterliche Äusserung offen steht.“

žiti zoper take sklepe (§-i 552., odst. 1., 554. in 559. civ. pr. r.);¹⁾

- c) kedar uvidi sodišče v opominjalnem postopanju, katero ostane po čl. XXVIII. zak. o uvedbi civ. pr. r. z malimi premembami v veljavnosti, da ni moči ugoditi predlogu, naj se izda plačilno povelje, onda zavrne ta predlog in določi hkratu o tožbi narok za sporno razpravo (§ 19. odst. 4. zak. z dne 27. aprila 1873, drž. zak. št. 67). Zoper odrecilo predlaganega plačilnega povelja lahko vložiš v osmih dneh²⁾ rekurz (§ 5. odst. 3. cit. zak.).

Zoper sodne odredbe, da je izročiti ali prevzeti zakupno ali najemno stvar, izdane temeljem odpovedi ali temeljem predloga po §-u 567. civ. pr. r. ni dopuščeno poprijeti se pravnih pripomočkov, razun prigovorov, katere smeš zoper take odredbe oglasiti. O prigovorih, vloženi pravočasno, je določiti narok za ustno razpravo, pri tem pa stopi zopet v veljavo določilo §-a 130., odst. 2. civ. pr. r.

Končno naj še omenjam, da izpodbijanje s pravnim pomočkom rekurza ni dopustno, če se ni pri sklepih, ki jih stori predsednik senatov, ali odrejeni sodnik, preje predlagala prememba takih sklepov pri zbornem sodišči (§ 516. civ. pr. r.). To določilo dopolnjuje § 151. opr. r., ki piše, da je smeti tak predlog združiti z rekurzom, da pa ga je smeti tudi podati samega za se, vselej pa le v rekurznem roku, katerega ni moči podaljšati (§ 521., odst. 1. civ. pr. r.).

*Iz češkega »Právnicka« priobčil
dr. Vladimír Foerster.*

¹⁾ V postopanju na zbornih sodiščih prihajajo taki sklepi od senata; formalno postopanje je to-le: V mandatnem postopanju predoči predsednik svojemu senatu pomisleke glede izdaje plačilnega naloga in določi, kadar soglaša ž njim odsek, narok za ustno razpravo sam. V postopanju v meničnih sporih poroča o stvari v senatu član kakor v to po §-u 7., odst. 4. civ. pr. r. poklicani posamezni sodnik, določi pa prvi narok, ako pritrdi senat poročevalčevemu predlogu, predsednik senata. Da je moči prepustiti opravo prvega naroka zopet odsekovemu članu, sledi iz določila §-a 239, odst. 1. civ. pr. r. in 120. opr. r.

²⁾ Po novem civilnopravdnem redu znaša rekurzni rok 14 dni (§ 521. civ. pr. r.).

Javnost pridobninskih registrov.

Novi davčni zakon z dne 25. oktobra 1896, št. 220 drž. zak. določa v §-u 58. doslovno: »Za vsako davčno družbo je sestaviti pri davčnem oblastvu I. instance davčni register. V ta davčni register je vpisati davek, odmerjen posameznim davčnim zavezancem. Ta davčni register mora davčno oblastvo prve instance razpoložiti 14 dni vsakemu davčnemu zavezancu na pregled (»durch 14 Tage zur Einsicht jedes Erwerbsteuerpflichtigen offen zu halten«.

To zakonovo določilo so posamezni davčni organi tako tesnosrčno tolmačili, da se mora namen in smoter, koji je hotel zakonodavec doseči po javnosti registrov, na vsak način izjaloviti. Reklo se je namreč: s tem določilom ni še davkoplačevalcu dovoljeno, prepisati si tudi posamezne podatke iz registra ali jih zabeležiti; prepisovati registra zakon ni dovolil, nego samo v pogled; ti davkoplačevalec smeš pogledati v registre, a zabeležiti si ne smeš ničesar, tudi ne, ako hočeš te podatke rabiti samo v svojem rekurzu ali v svojem prizivu.

Pravičnosti taka razlaga ne more ustrezati; le birokratični fiskalizem, ki zmirom dela po stari šabloni, zamore se ogreti za tako preperelo metodo prikrivanja in zatajevanja. Ko je obveljal princip kontingentovanja pridobnine, onda je nesmisel, če se izraz »vpogled« razlikuje in cepi tako, da z »vpogledom« še ni dovoljen prepis registra. Kontingent davka mora plačati posamezna davčna družba; to je jasno. Razdelitev kontingentne svote med posamezne davkoplačevalce preskrbi dotična pridobninska komisija; vsak davkoplačevalec dobi potem plačilni nalog, ki mu veleva, koliko mora za svojo osebo plačati pridobnine. Visokost davčnega stavka, ki je drugim zavezancem odmerjen, razvidna je iz registra. Proti razdelitvi ima vsak zavezanec pravni lek (priziv) na deželno pridobninsko komisijo. Kako pa naj davčni zavezanec utemelji ta priziv, če mu davčno oblastvo dovoli samo »vpogled« v register, a mu zabrani, da bi si v to svrho napravil beležke iz registra ali prepis posameznih delov? Kdor želi smoter, želeiti mora tudi sredstvo. Ako je zakonodavec name-

raval enakomerno in pravično razdelitev kontigentne svote — in drugega ali nasprotnega namena mu ne moremo podtikati — onda ni umestno trditi, da se pravica vpogleda ne vjema s pravico prepisovanja iz davčnega registra. Kaj hasni samo pregled stotine ali še več imen in števil, če si teh imen in števil v svrhu primerjanja prepisati ali zabeležiti ne smem? Ali naj zahtevamo od davkoplačevalca tolike mnemotehnične izurjenosti, da si zapomni nekaj stotin števil in imen na prvi pogled?

Povod mojemu sedanjemu članku dal je nastopni praktični slučaj, ki se je pripetil na c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuju. Kakor znano ima to mesto svojo avtonomijo. Registri glede pridobnine za 1898. leto izloženi so bili, kolikor se nanašajo na obrtnike in zavezance, v Ptuji bivajoče, v mestnem uradu in na okrajnem glavarstvu v Ptuju. Ko je zavezanec prišel na ptujski magistrat ter zahteval vpogled, se mu je ta dovolil, toda tako, da si prepisovati ničesar ne sme, ker je to zabranjeno. Na prigovor zavezanca je opomnil uradni organ, da, če že hoče imeti posamezne podatke glede drugih davčnih zavezancev, naj si jih tako pridobi, da si zapomni kolikor moči dosti imen in števil; naj potem ostavi urad in si pred uradom zabeleži to, kar si je zapomnil, a zopet pride nazaj, da si pretehta potem drugo vrsto imen in števil, katere si naj na zgoraj navedeni način pred vratmi zabeleži; ta način naj se ponavlja tako dolgo, dokler si ne prepíše celega imenika zadevne davčne družbe.

Umevno je samo ob sebi, da je dotični davčni zavezanec tako čudno, bolj smešno, nego li resno manipulacijo odklonil. Pritožil se je torej proti taki utesnitvi zakonovega določila na finančno deželno ravnateljstvo v Gradci. Zajedno pa je poskusil na c. kr. okrajnem glavarstvu v Ptuji svojo srečo. Prišedši v pisarno je zahteval vpogled in ko si je začel zabeleževati posamezne podatke iz registra, ustavi ga višji davčni nadzornik, češ, da to ni dovoljeno. Na vprašanje, s kako določbo da se zabranjuje prepis registra, dobil je odgovor: na podlagi zvršilne naredbe finančnega ministerstva! Ker pa zvršilna naredba k davčnemu zakonu niti z besedico ne omenja, da je prepis zabranjen, zahteval je zavezanec uradno

potrdilo, da se mu je prepis registra zabranil. Tega uradnega potrdila ni dobil, češ, da je zato potrebna — kolekovana prošnja. Dotičniku seveda ni bi bilo do tega, da bi še moral kolekovano prošnjo vlagati za tako potrdilo, nego pritožil se je proti takemu postopanju na višje oblastvo.

C. kr. finančno deželno ravnateljstvo v Gradcu je z naredbo z dne 2. marcija 1898, št. 4366 ukrenilo, da pravica vpogleda v davčne registre v smislu §-a 58. zakona z dne 26. oktobra 1896, št. 220 drž. zak. ne obsega tudi pravice prepisa in izpisa (»dass in dem nach § 58 des Personalsteuergesetzes vom 25. October 1896, R. G. B. Nr. 220 zustehenden Rechte der Einsichtnahme in das Erwerbsteuerregister nicht auch die Befugnis zur Anfertigung von Abschriften und Auszügen, gelegen ist«).

Vsled nadaljne pritožbe je finančno ministerstvo stvar rešilo nekako pitično. Z naredbo z dne 4. maja 1898, št. 8746 je bil namreč dotični rekurent obveščen, da je finančno ministerstvo rekurz proti napominani odločbi finančnega deželnega ravnateljstva v Gradcu zavrnilo in to odločbo potrdilo. Ob enem pa se mu je naznanilo, da se je z razpisom finančnega ministerstva z dne 16. marcija 1898, št. 10520 pridobninarjem dovolilo, »da si, pregledovaje davčne registre, smejo napravljati beležke in izpiske, kolikor to ne ovira drugih pridobninskih zavezancev, zvršujočih pravico pregledovanja«.

Umestno tako postopanje nikakor ni; popolnoma ponesrečena pa je stilizacija tega — čudnega ukrepa. Glasi se v izvorniku tako: »Zugleich wird Ihnen jedoch eröffnet, dass mit dem Erlasse vom 16. März 1898, Z. 10520 des hohen k. k. Finanzministeriums gestattet wurde, Erwerbsteuerträgern, welche sich bei der Einsichtnahme Notizen und Aufschreibungen machen, soweit hiedurch nicht andere Erwerbsteuerpflichtige in der Ausübung ihres Rechtes auf Einsichtnahme behindert werden, nicht entgegen zu treten.«

Na prvi pogled se mora vsakemu čuden zdeti dodatek »kolikor to ne ovira drugih pridobninskih zavezancev, zvršujočih pravico pregledovanja«.

V slučaju, ki smo ga zgoraj razpravljali, ni bilo nobene drugega zavezanca v pisarni, ki bi hotel pogledati v

registre. Sploh pa, če urad misli, da bi drugi zavezanci trpeli škodo, ko si jeden zavezanec prepisuje podatke in dela beležke iz registra, tedaj se temu lahko odpomore na jako priprost način. Registri se naj na uradno desko pribijejo v občni razgled. Kedar si jih jeden prepíše, tedaj drugi zavezanec rajši k prvemu pride, nego v urad, pozvedet vsebino registra. Saj si navadno prihrani pot in čas. A pomenljivo na tej stilizaciji je vzlasti, da finančno ministerstvo dovoljuje to, kar je po našem mnenju že zakon sam ukazal v §-u 58.

Bil bi nevaren praecedens, če se ne bi iskalo pomoči na upravnem sodišči. Korelat imamo v volilnih zakonih za razne zastope. Tudi tam se, kolikor je nam znano, nahaja samo izraz »Einsichtnahme«. A kako bi bilo moči reklamovati izpuščene volilce ali zahtevati, da se upisani volilci izbrišejo iz volilskega imenika, če si reklamant ne bi smel prepisati imen volicev? Ker čujemo, da se popisani slučaj spravi pred upravno sodišče, tedaj pozneje objavimo odločbo tega sodišča.

Dr. A. Brumen.

Pripomnja uredništva. Glede na tesnosrčno razlago §-a 58. naved. zakona so slovenski poslanci deželnega zbora štajerskega že dne 20. februarja 1898 z vkupno vlogo prosili finančno ministerstvo pojasnila. Tako so pa povzročili uprav isti ministerski razpis z dne 16. marca 1898 št. 10.520, na kateri se v zgoraj popisanim slučaju sklicuje finančno deželno ravnateljstvo za Štajersko.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ustavljenje zvršila ali zgolj ustavljenje prodajnega postopanja?

S sklepom z dne 17. januarja 1898, opr. št. E 150/98/1 dovolil je prvi sodnik Francetu L. rubežen in prodajo premožnih, Francetu Z. lastnih stvari. Dne 4. februarja 1898 se je zvršila rubežen, a na 31. dan marca 1898 je bil določen dražbeni narok. Dne 17. februarja pa je vložil zahtevajoči upnik prošnjo, v

kateri je rekel: na nasprotnikovo prošnjo odstopim od naprošene izvršbe, pridržujé si pravico obnoviti jo, ter predlagam za zdaj ustavljenje daljnega postopanja v tem izvršilu«. Vsled te prošnje je prvi sodnik s sklepom z dne 21. februarja 1898 opr. št. E 150/98/3 ustavil izvršilo po §-u 39. št. 6 eksekutivnega reda ter razveljavil vsa že opravljena izvršilna dejanja, ker je iz prošnje razvidno, da zahtevajoči upnik odstopi od nadaljevanja izvršila.

Rekurzu je rekurzno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 28. marca 1898 opr. št. R. I. 7/98/6 ugodilo ter sklenilo, da se prodajno postopanje v tej izvršilni stvari ustavi iz naslednjih

razlogov:

Na predlog rekurenta z dne 15. januarja t. l., opr. št. E 150/98/1 dovolila se mu je v izterjanje njegove izvršljive terjatve rubežen in prodaja premičnin zavezančevih. Rubežen se je opravila dne 4. februarja t. l., opr. št. E 150/98/2, za prodajo pa se je določil narok na dan 31. marca t. l. O le-tem je rekurent bil obveščén dne 15. februarja t. l. V prošnji z dne 17. februarja t. l., opr. št. E 150/98/3 izreka sicer rekurent, da odstopi od naprošenega izvršila, pridržujé si pravico obnoviti je, ter predlaga za zdaj ustavljenje daljnega postopanja v tem izvršilu. Ta predlog, o katerem je bilo sklepati, ne vsebuje pa nič drugega, nego ustavljenje prodajnega postopanja po smislu §-ov 45., odst. 1., 200 št. 3. in 282., odst. 1. eksekucijskega reda ter se popolnem vjema z besedilom §-a 200 št. 3. eksekucijskega reda. Tako ustavljenje ima pa po istih zakonitih določilih le ta pravni nasledek, da nove prodaje pred pretekom pol leta ni moči predlagati. Predpisov §-a 39., odst. 1. in št. 6. eksekucijskega reda tu ni uporabljati, ker primanjkuje dotičnega predloga zahtevajočega upnika (§ 39., odst. 2. eksekucijskega reda.)

Najvišje sodišče je s sklepom z dne 28. aprila 1898 št. 5859 ugodilo revizijskemu rekurzu zavezančevemu ter zopet uveljavilo sklep prvega sodnika iz razlogov:

V prošnji, vloženi, dne 17. februarja 1898, opr. št. E 150/98/3 pravi zahtevajoči upnik, da odstopa od naprošenega izvršila, pridržujé si pravico, je obnoviti in predlaga za zdaj ustavljenje nadaljnega postopanja v tem izvršilu.

Ker je bilo v eksekucijski prošnji zaprošeno izvršilo z ru-bežnijo in prodajo, ter zahtevajoči upnik v prošnji za ustavljenje ni odstopil izrecno le od nadaljevanja prodajnega postopanja, tedaj ne vsebuje ta prošnja le odstopa od prodajnega postopanja v smislu §-a 282. eksekucijskega reda, marveč odstop od nadaljevanja izvršila po §-u 39. št. 6 eksekucijskega reda. Tak odstop pa ima po §-u 39 odst. 1. eksekucijskega reda za posledico ustavljenje izvršila in hkrati razveljavljenje vseh do tedaj opravljenih izvršilnih dejanj. Ta posledica nastopa tem preje, čim zahtevajoči upnik v svoji navedeni prošnji ni rekel, da hoče v veljavi ohraniti do tedaj opravljena izvršilna dejanja, a na navedbe rekurza, češ, da je nameraval z besedami prošnje: »da si pridržuje pravico, obnoviti izvršilo«, le reči, da si pridržuje ponovljeno prošnjo za prodajo, se ni moči ozirati, ker zamore biti merodavna le vsebina prošnje. Zaradi tega je bilo prenarediti sklep rekurznega sodišča ter zopet uveljaviti sklep okrajnega sodišča, s katerim je bilo ustavljeno izvršilo ter so bila razveljavljena vsa do tedaj opravljena izvršilna dejanja.

(Pripomnja. Tej zelo zanimivi odločbi moramo glede formalnosti nekaj pripomniti. Opravilni red za sodišča prve in druge stopnje ne velja za najvišje sodišče in zaradi tega pošilja nižjim sodiščem le po jeden izvod svoje odločbe. V smislu opomnje k obrazcu št. 93 »knjige obrazcev« je naredilo rekurzno sodišče potrebne poverjene prepise odločbe najvišjega sodišča, katera se je potem strankam vročila v nemškem jeziku. Za najvišje sodišče pa je še vedno v veljavi cesarski patent z dne 7. avgusta 1850, št. 325 drž. zak. in ta zakon določuje v §-u 27.: ». . . Wenn jedoch die Verhandlung in einer anderen als der deutschen Sprache geführt worden ist, hat der oberste Gerichtshof seine Entscheidung darüber sammt den Gründen in der Sprache, in welcher die Verhandlung in erster Instanz geführt wurde und in der deutschen Sprache hinauszugeben«. V le-tem slučaju se je vršilo na prvi in drugi instanci vse v slovenskem jeziku, a vzlic temu je izišla rešitev najvišjega sodišča le v nemškem jeziku. Zakaj se dosledno prezira navedeno zakonito določilo?)

b) Na vnanjo obličnost listine, zakonom predpisano za pravno veljavnost pravnega kakega posla, oziraj se sodnik uradoma.

M. vdova M., umrla 23. majnika 1893. leta, je imela svoj sedež v VI. klopi na levem krilu v ladji župne cerkve sv. Antona puščavnika v Malem selu, zaznamovani št. 296, in njena zapuščina, objemajoča tudi le-ta sedež, bila je prisojena z odlokom od 17. marcija 1894. l., št. 835 tožiteljici A. vdovi L.

Opiraje se na privatno pogodbo, naslovljeno prodajna pogodba, napisano dne 31. avgusta 1890 pod št. 3 v župnišči Maloselskem pred župnikom R. J. G., slovom katere je bila odstopila že imenovana pokojnica gori napominani sedež za razne usluge, njej storjene, toženki K. vdovi S. v polno last, pridržavši si samo vpotrebljanje istega do svoje smrti, prisvojila si je prav ta imenovana toženka neposredno po smrti M. vdove M. vprašavni sedež, vdletivši vanj belozlat list (platinjo ploščico), v katero je bila vdolbla svoje ime.

Tožiteljčino zahtevanje, izraženo v tožbi od 21. februarja 1895. l., št. 500, naj se razsodi, da pripada njej, dedinji po rajni M. vdovi M. lastninska pravica do omenjenega sedeža in da se vzdržuj toženka vsakega vtikanja v isti sedež, odbilo je okrajno sodišče Maloselsko z razsodbo od 9. septembra 1897. leta, št. 2646 in ta razsodba je bila potrjena na drugi sodni instanci z odločbo od 8. januarja 1898. l., št. III. 1897/1300.

V bistvu opirali ste se obedve sodišči na te-le

razloge:

Po svedokih, v pravdi zaslišanih, je pravno dokazano, da je pokojna M. vdova M. izrazila v pogodbi pod št. 3 jasno svojo voljo, da preidi vprašavni sedež po njeni smrti v last in v posest denašnje toženke. Dasi je le-ta pogodba pod št. 3 naslovljena prodajna pogodba, ne sodrzuje ona v sebi nobene prodaje, nego smatrati je treba pravni posel, v njej sodržani, za nagradno (remuneratorno) daritev. Le-ta pogodba ni bila napisana na videz, kajti izvestno je, da je bila napisana prav po volji imenovane pokojnice, in ker ni bila izpodbijana radi tega, da ni bila napi-

sana v obličnostih beležniške listine, ni se moglo na to uradoma ozirati.¹⁾

Z odločbo od 4. maja t. l., št. 5307 je promenilo najvišje sodišče obedve rzsodbi nižjih sodišč in ustreglo tožiteljčinemu zahtevanju iz teh-le

razlogov:

Kakor je že omenilo višje deželno sodišče, ni pogodba pod št. 3 nikakeršna prodajna pogodba po §-u 1053. obč. drž. zak., ker v njej ni prav nobenega govora o kaki kupni ceni; ona je prav za prav nagradna (remuneratorna) daritev. S to pogodbo ni odstopila darovateljica vprašavnega sedeža takoj obdarovanki, nego ona si je pridržala vpotreblljavanje istega vse tja do svoje smrti. Za pravno veljavnost take pogodbe je pa potrebna po zakonu od 25. julija 1871. leta št. 96. drž. zak., da se je o njej napisala beležniška listina. Osebuina (privatna) pogodba pod št. 3 nima torej v sebi prav nobene pravne veljavnosti in temu dosledno ne more toženka opirati na njo zahtevanih pravic do omenjenega sedeža, ki pripadajo zapuščini imenovane pokojnice. Glede na prisodno listino pod A bilo je torej prisoditi tožiteljici, dedinji po imenovani pokojnici, zahtevano lastninsko pravico do spornega sedeža, promeniti rzsodbi obedveh nižjih sodišč in obsoditi toženko v povračilo vseh pravnih stroškov. T.

¹⁾ V svojih odločbah, nahajajočih se v Gl. U. zbirki pod št. 6122 in 13099 držalo se je tega nazora tudi c. kr. najvišje sodišče.

c) Pri moteni posesti odločuje namen in narava pravne posesti, ne pa obseg zvrševanja njenega.

Okrajno sodišče v Ljutomeru je v pravdi Antona V., posestnika iz Stare Novevasi, tožitelja proti Francu R., mizarju ravnotam, tožencu radi motene posesti na zemljišči vl. št. 278 kat. obč. Stara Novavas, oziroma parceli št. 508/1 travnik iste kat. občine s prip., s konečnim odlokom z dne 4. majnika 1897. leta, št. 1949 spoznalo za pravo: Toženec Franc R. je dolžan pripoznati, da je tožitelj Anton V. v zadnji dejanski posesti zemljišča vlož. št. 278 kat. obč. Stara Novavas, oziroma k temu spadajoče

parcele št. 508/3 travnik iste kat. občine; da ga je v tej zadnji dejanski posesti motil, ko je pred sv. Jožefom (19. marcija t. l.) izkopal jarek čez to travniško parcelo. Zdržati se mu je vsakega daljnega motenja tožiteljeve posesti, ako se hoče ogniti globi, katero se določi od slučaja do slučaja, in povrniti i. t. d.

Razlogi.

Vse priče soglano potrjujejo, da takó globokega in širokega jarka, kakoršen je bil pri ogledu na lici mesta izkazan v G. obrisa, ni bilo v zadnjih treh letih na tožiteljevi parceli, nego da je na mestu njegova bil le plitev vodotok, »k večjemu tako širok, kolikor izreže plug,« a še ta je bil s travo zarasten. Kar je toženec priznal, da je marcija meseca t. l. povzročil »očiščenje« jarka, to je smatrati za nov jarek, ker jarek je sedaj 70 do 80 *cm* širok in 30 do 50 *cm* globok. Po pričah Francetu B. in Alojziju M. — soglasne izpovedi Jakoba B. ni radi tega, ker se je pozneje zvedelo, da je bila ta priča kaznovana radi krive prisega, moči vpoštovati v smislu §-a 140. b) obč. sod. r. — je dokazano, da je tožitelj kosil sporno travniško parcelo do 1 *m* od spornega jarka oddaljene gole brežine A B obrisa. Toženčeve trditve, češ da je travo kosil vedno do jarka, pa ne more potrditi nobena priča. Pač potrjujeta priči Jožefa R. sen. in Jožefa R. jun., da je toženec jarek, ali bolje rečeno vodotok, ki je preje bil tamkaj, vsako leto čistil, a tega čiščenja po lastnem priznanji toženca ni smatrati izkopavanju enakim. Res se je tudi bila sklenila poravnava, kar potrdijo priče France M., Josip M. in Jožefa R. na tiho nedeljo t. l., torej po motenju posesti, med obema spornima strankama, toda le glede parcelne meje, ne pa glede jarka, kajti nikaka druga priča izven Josipa M. ni čula, da bi se o tem jarku sploh bilo kaj govorilo, ta Josip M. pa sam potrjuje, da je tožitelj na zadevne besede toženca: »toto grabo pa moram imeti« odgovoril: »saj veš, da take ‚želje‘ ne bova imela,« na to pa toženec ničesar ni odgovoril.

Višje dež. sodišče v Gradci je z odločbo z dne 26. maja 1897, št. 5311 ugodilo rekurzu toženca Franceta R., predruglačilo konečni odlok c. kr. okrajnega sodišča v Ljutomeru in zavrnilo tožbeno zahtevo iz naslednjih

razlogov:

Tožitelj je v repliki izrecno priznal in tudi priče Alojzij O., France B., France Br., Alojzij in France Muršič, Andrej F., Josip M., France Kr., Jožefa R. sen. in jun. so soglasno potrdile, da je toženec gnojnico s svojega dvorišča odvajal po jarku v smeri G-g obrisa, da je toženec včasih tudi očistil jarek; prav naravno je, da je jarek vsled tega, ker ga je trava zarasla, bolj ali manj plitev postal, in tožitelj je pokosil travo. Dokazal je torej toženec, da je bil vedno in do zadnjega časa v dejanski posesti pravice, gnojnico odvajati po tem jarku in da je, zvršuje to posest, snažil zadevni jarek. Če je torej toženec dne 18. marcija 1897 ta jarek, da bi ga očistil do cela, globočje in širje izkopal, nego li ga je bilo videti poslednji čas, ker ga je bila trava že zarasla, ni smatrati to za samolastno poseganje v stvarno posest tožiteljevo, nego znabiti le za razširjenje toženčeve pravne posesti, poslednje razširjenje le v toliko, kolikor to izkopanje jarka presega mejo namena in narave te služnosti.

Ali pa je to v le-tem slučaju razširjenje služnosti, mari ne, to je v smislu §-a 5. cesarske naredbe z dne 27. oktobra 1849, drž. zak. št. 12 moči dognati le rednim pravnim putem. Prav tako je v rednem postopanju odločiti o pravnem učinku pogodbe, sklenjene baje dne 17. aprila 1897 med obema strankama glede njune lastninske meje, pogodbe, katera ne zadeva nič vprašavne pravne posesti toženčeve.

Radi tega je bilo ugoditi rekurzu toženca proti odločbi prvega sodnika in zavriniti tožbeno zahtevo.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 12. julija 1897, št. 8643 redno revizijsko pritožbo tožiteljev kakor neutemeljeno odbilo in potrdilo višjesodno odločbo in sicer uvažuje, ker je dokazano, da je toženec v posesti pravice, gnojnico odvajati po jarku, in je tudi vedno čistil jarek; uvažuje, da vprašanja, je li s tem, da je 18. marcija 1897 pri čiščenju jarek globočji in širji izkopal, nego li se je dosedaj poznalo, prekoračil mejo služnosti, ni rešiti v začasnem postopanju, nego le rednim pravnim putem.

d) Dolžnosti nasprotnika pri dokazovanji v večni spomin, zlasti v rudnikih.

V št. 10. »Slovenskega Pravnika« l. 1897. je objavljen zanimiv slučaj, da mora nasprotnik dokazovalcu v večni spomin dovoliti pregledovanje njegove lastnine. Ko pa je vsled dotičnih odločeb prišla komisija na lice mesta, da bi zvršila dokaz v večni spomin, izjavila je Trboveljska rudarska družba, da sicer dovoljuje pregled njenih jam in jamskih kart, da pa ne da ničesar zraven, ne voditeljev, ne rudarskih svetilk, ne rudarskih vozičkov, in da tudi ne da nobenih potrebnih instrumentov. Vsled tega je okrajno sodišče v Laškem trgu izdalo naslednji odlok:

Rešujé zapisnik de pr. 15. oktobra 1897, št. 5526 se nalaga Trboveljski rudarski družbi pod globo 300 gld., da mora v zvršitev odločbe c. kr. najvišjega sod. z dne 14. septembra 1897, št. 11373 pripraviti voditelje in rudarske svetilke, kakor tudi dati potrebno informacijo glede podzemeljskih in nadzemeljskih razmer. Za zopetno sprejemanje dokazov se določa dan na 30. oktober 1897 ob 8. uri dopoldne. Stroške sprejemanja dokazov, katero se je po krivdi Trboveljske rudarske družbe preprečilo, mora le-ta v znesku 78 gld. 77 kr. povrniti dokazovalcema Francetu in Mariji K. z Dobrne v 14. dneh pod eksekucijo.

C. kr. višje deželno sodišče v Gradci rekurzu Trboveljske rudarske družbe uvažujé, da se je glasom visokega ukaza najvišjega sodišča z dne 14. septembra 1897, št. 11373 naložilo sodniku, naj ukrene za zvršitev dovoljenega sprejemanja dokazov, kar se mu vidi potrebno v svrhu uradnega opravila, uvažujé, da so zvedenci izjavili v zapisniku z dne 15. oktobra 1897, da so rudarske svetilke in vodnik in vsa pojasnila glede podzemeljskih in nadzemeljskih razmer neobhodno potrebna in da brez teh priprav ni moči sprejeti dokazov in oddati mnenja, uvažujé, da je nedvomno Trboveljska rudarska družba obvezana preskrbeti te priprave in dati pojasnila v smislu obstoječih določeb rudarskega zakona, osobito §-ov 170., 171., 173. in 174. obč. rud. zak. in §-a 93. zvršilnega predpisa k temu zakonu, in da je pod kaznijo odgovorna za vse posledice protivnega postopanja, uvažujé, da je to, ker se je rekurentinja upirala izpolniti svojo za-

konito obveznost in sodnikova naročila, obrezuspešila sprejem mnenja zvedencev in povzročila, da se je narok preložil, da je bila zato pritožiteljica v smislu §-a 15. zakona z dne 16. majnika 1874, št. 69 drž. zak. na predlog nasprotnikov po pravici obsojena v povrnitev stroškov, vsled te preložitve naraslih, — ni ugodilo, nego je potrdilo prvosodni odlok v polnem obsegu.

Najvišje sodišče je z naredbo z dne 8. februarija 1898, št. 1902 izvanredni revizijski rekurz Trboveljske rudarske družbe zavrnilo, istočasno pa tudi naročilo okrajnemu sodišču, da naj vodi ogled v smislu izvestij c. kr. rudarskega glavarstva v Celovci z dne 12. januarija 1898 št. 189, po katerih morajo biti na vpogled jamske mape v ožjem pomenu (mape o kopanju), kakor tudi mape glede mej in specialni obrisi v razmerju z lego na površju, in ki naj po nazoru omenjenih oblastev, ako so redno opravljene, zadoščajo zvedencem v zvezi z vožnjo po jamah in obhodom na površju za oddajo zadevnega mnenja, — torej najprvo zahteva od poslovodstva v smislu že izdanih prejšnjih incidenčnih odločeb, da predloži vse v omenjenem dopisu rudarskega oblastva navedene pomočke, jih da potem zvedencem na razpolago in postreže, kolikor treba, še posebnimi pojasnili; zakaj, če se uvažuje, da pritožiteljev v le-tem slučaju ni samo smatrati za nasprotnike dokazovanja, da so tudi v smislu §-a 170. obč. rud. zak. obvezani, skrbeti, da je kopanje v jamah zavarovano proti vsaki nevarnosti za osebo in lastnino — oziri, kateri so tudi v naredbi ministerstva za poljedelstvo z dne 17. oktobra 1895, št. 158 drž. zak. večkrat izraženi — in če se pomisli, da je po izreku c. kr. okrožnega rudarskega urada v Celji z dne 23. januarija 1897 št. 1826, priloženem prošnji za dopuščenje dokaza, rudarjenje verjetno v zvezi s poškodbami, ki so se bile dognale na posestvu dokazovalcev, — da sta dokazovalca nedvomno opravičeno interesovana, da se sprejemanje dokaza zvrši svrhi primerno — da je stroške vsled protestov pritožiteljice obrezuspešenega naroka za ogled smatrati za strošek, katerega ni povzročilo postopanje za dopustitev dokaza, nego le v glavni stvari neutemeljeni prigovori pritožiteljice — onda ni moči najti v nižesodnih odločbah kake nezakonitosti ali očite krivice, ki bi zamogla povzročiti uničenje ali predrugačenje odločeb, in bilo je ta izvanredni pravni pomoček zavrniti.

e) Tožbo radi ugotovitve pravice do ponavljajočega se užitka in hkrati radi plačila jedne letne dajatve je vložiti, ako presega po §-u 58. jur. pr. izračunana vrednost spornega predmeta znesek 500 gld., le takrat pri okrajnem sodišči, kadar zahteva tožitelj alternativno prisodbo denarne vsote 500 gld. namesto zahtevane pravice same. Nikakor ni moči vstvariti podsodnosti okrajnega sodišča že s tem, da se izjavi tožitelj le v kontekstu tožbe, da je voljen vzeti namesto zahtevanega svoto 500 gld.

Tožbo, s katero zahteva Ana K., izjavljajoča, da je voljna sprejeti namesto zahtevanega znesek 500 gld., naj se spozna, da ji je njen soprog F. K. dolžan plačati na živežu mesečni znesek 7 gld., je zavrnilo okrajno sodišče takoj iz razloga nepristojnosti sodišča po §-ih 49., 56. in 58. jur. pr., ker znaša vrednost enoletnih terjavščin 84 gld. in znači torej vrednost spornega predmeta znesek 840 gld.

Deželno sodišče je razveljavilo ta sklep in je naročilo okrajnemu sodišču, naj reši tožbo ne glede na prvotni razlog zavrnitve, kajti tožiteljica se je izrekla v tožbi izrecno voljno, vzeti namesto tožbenega predmeta svoto 500 gld., to pa zamore uplivati po §-u 410. civ. pr. r. na vsebino sodbe, in je zato ta izjava po §-ih 41. in 56. jur. pr. za določitev podsodnosti odločilna in za sodišče obvezna; cenitev spornega predmeta po §-u 58. jur. pr. nima v tem slučaju mesta.

Najvišje sodišče je z odločbo z dne 23. sušca 1898, št. 4099 predruožačilo odločbo druge stopnje in je ponovilo sklep prve stopnje; kajti po §-u 51. jur. pr. mora sodnik precej sam uradoma preudariti, je li sodišče pristojno in mora pri tem preudarjanju vzeti v državljanskih spornih stvareh za podstavo povedbe tožiteljeve.

Le-ta tožba ni zgolj ugotovitvena tožba, zahteva se marveč z isto tudi plačilo mesečnih 7 gld. Čeprav je izjavila tožiteljica v tožbi, da je voljna sprejeti namesto tožbenega predmeta znesek 500 gld., ni smeti uveljaviti določeb §-ov 56. jur. pr. in 410. civ. pr. r., kajti tožiteljica zahteva živež v določeni denarni vrednosti, ne izjavlja pa v tožbi nikakor, da se odreče za primer plačila 500 gld. vsem daljnim zahtevam do živeža (§ 226. civ. pr. r.).

Uveljaviti je zato tu § 58. jur. pr., iz katerega sledi, ker znaša desetkratna letna dajatev več kot 500 gld., da je okrajno sodišče za razsojo o sporu po §-u 59. jur. pr. sploh nepristojno.

f) Določilo §-a 89. zakona o organizaciji sodišč z dne 27. novembra 1896, št. 217. drž. zak. velja tudi tedaj, kedar izroči stranka pošti vlogo za sodišče v kraju sodišča samega.

Prigovore proti odpovedi najemne pogodbe, vročeni Luki V. dne 12. februarja 1898, je dal poslednji v dan 21. februarja 1898 v kraju sodišča samega na pošto. Glasom zaznamka so se vročili vložišču sodišča dne 22. februarja. Navzlic temu, da je bila dne 20. februarja nedelja, vsled česar je potekel rok za prigovore po §-u 126. civ. pr. r. dne 21. februarja, je zavrnilo sodišče prigovore kot po §-u 571. civ. pr. r. prekasno vložene.

Deželno kot rekurzno sodišče je predrugučilo prvosodni sklep in je naročilo, da je rešiti prigovore ne glede na razlog zakasnitve; kajti po §-u 89. zakona o organizaciji sodišč ni smeti všteti dni, katere je vloga prebila na pošti, v tekoči rok.

Najvišje sodišče je to naredbo z odločbo z dne 15. sušca 1898 št. 3783 potrdilo, kajti odpoved se je vročila Luki V. dne 12. februarja in je potekel osemdnevni rok (§ 562. civ. pr. r.) za prigovore, ker je bila dne 20. februarja nedelja (§ 126. civ. pr. r.) šele dne 21. februarja. Glasom poštno-vzprejemnega listka so bili dani prigovori dne 21. februarja med 9. in 10. uro dopoldne na pošto in so se izročili glasom poštne štamplje isti dan ob 3. uri popoldne odpravi. Dasi so došli prigovori na sodno vložišče stoprav dne 22. februarja, je smatrati iste vendar-le po §-u 89. zakona o organizaciji sodišč za pravočasne, to tembolj, ker ne dela rečena določba razločka med tem, je li dala stranka vlogo na pošto v samem kraju sodišča ali pa izven tega kraja.

Kazensko pravo.

O porabi § 152., odst. 3. kaz. pr. r.

(Odločba najvišjega kasacijskega sodišča z dne 27. aprila 1898, št. 5780.).

Ob času zadnje deželnozborske volitve v vipavskem volilnem okraji se je dvignilo na večer 5. novembra 1897 troje privržencev

Ivan B-eve stranke, Janez Žg., Janez Br. in Ivan K. proti Vrabčam, ondi agitovat za svojega kandidata Iv. B., a nasprotna stranka jih je s kamenjem napadla tako, da je Janez Žg. težko telesno poškodovan na mestu obležal, dočim sta njegova dva tovariša srečno utekla.

Na podlagi poizvedeb dvignilo je državno pravdnništvo v Ljubljani naslednjo obtožbo:

a) Janez Sk., Martin Sk., France P. in France Br. so v zvezi po dogovoru 5. novembra 1897 okolo 9. ure zvečer na poti od Vrabč v Griže preko vrabškega pokopališča zasedno napadli Janeza Žg., Janeza Br. in Ivana K., sicer ne z nakano jih nsmrtiti, pa vender z drugim sovražnim namenom, s kamni, vsled česar je bil Janez Žg. tako poškodovan, da so se mu težka pohabljenja naklonila in se mu je za najmanj 20 dnij zdravje pokazilo ter zmožnost, svoj poklic opravljati, odvzela; — b) Simon Br. je Janeza Sk., Martina Sk. in Franceta Br. skupaj zvalil k napadu pod a), jim rekel, da bi se »šikalo« »Vipavce« zapoditi in napasti tako, da si nikdar več ne bodo želeli priti zaradi volitve v Vrabče, ter tako z nasvetovanjem in podukom v hudobno delo napeljal; d) Janez Sk. in Frančiška Sk. sta s tem, da sta Mariji Sk. prigovaljala, naj kakor priča sodišču izpove, da zvečer 5. novembra 1897 ni prišel Janez Sk. h. št. 6, marveč Janez Sk. h. št. 23 iz Vrabč po Martina Sk. zavoljo napada pod a) — prizadevala si, dobiti koga, ki bi na sodišču po krivem pričeval, tako da bi država na njeni pravici do pravosodja škodo trpela.

Zakrivili so s tem: Simon Br., Janez Sk., Martin Sk., France P. in France Br. hudodelstvo težke telesne poškodbe po §-ih 152. in 155.^d oz. §-u 5. kaz. zak. — ter Janez in Frančiška Sk. hudodelstvo goljufije po §-ih 197. in 199.^a kaz. zak.

Le-ta obtožba se je opirala med drugim tudi na izpoved priče Marije Sk., soproge obtoženca Martina Sk., ki je, odpovedša se pravni dobroti §-a 152. kaz. pr. r., pod dn. št. 23. izjavila doslovno naslednje: »Na večer 5. novembra 1897, ko je bil Janez Žg. poškodovan, bil je moj mož Martin Sk. doma. Prišel je k nam Janez Sk. iz Vrabč št. 6 in pozval mojega moža, da naj gre ven iz hiše, kar je moj mož tudi storil in se v hišo vrnil čez ne več kot pol ure. — Šele pozneje mi je mož povedal, da je bil pri napadu na Janeza Žg. navzoč, da se ga pa ni dotaknil, marveč, da so ga topli France Br., Janez Br. in France P. Meni je moj mož pripovedoval,

da mu je Janez Sk. iz Vrabč št. 6 prigovarjal, naj on (mož moj) vso krivdo nase vzame, in da ga bode odplačal. — Isti Janez Sk. je prišel večkrat k meni na dom ter skušal pregovoriti me, naj bi jaz kot priča pri sodišči izpovedala, da isti večer (ko se je vršil napad na Janeza Žg.) ni prišel on po mojega moža, temveč naj rečem, da je prišel ponj le Janez Sk. iz Vrabč št. 23, ki je bil res isti večer v naši hiši. Ravno tako me je pregovarjala tudi njegova žena Frančiška Sk., vendar sem jaz govorila le resnico.«

Na glavno razpravo, ki se je vršila dne 15. februarja na dež. sodišči v Ljubljani, je bila povabljena tudi Marija Sk., soproga obtoženca Martina Sk., za pričo in se je glede istega poslužila pravne dobrote §-a 152. kaz. pr. r.

Vsled tega je stavil zagovornik Martina, Janeza in Frančiške Sk. nastopni predlog: »Ta priča bi brez dvoma zamogla biti vprašana le glede dejanja o hudodelstvu goljufije. Ta dogodek se tiče glasom obtožbe napada na Janeza Žg., torej komplota, zaradi katerega je obtožen soprog priče, Martin Sk. Recimo, da bi glede tega komplota, pri katerem dogovor in sporazum s storilci zado- stuje, imeli le ta dokaz, da je jeden storilec prišel do žene Martina Sk., torej do te priče, in jej prigovarjal, naj ne govori pri sodišči, da je storilec obtoženi Janez Sk. zapeljal njenega moža Martina Sk. v komplot, temveč tretja oseba, bil bi to važen indic za sokrivdo Martina Sk., torej moža priče. S tem je dognano, da je priča Marija Sk. tudi glede izpovedbe zaradi goljufije v zvezi s kaznjivim dejanjem njenega moža zaradi napada na Janeza Žg., da se torej ta izpovedba ne da ločiti od krivde moža. Zatorej velja njena odpoved (od pravice §-a 152.) tudi za le-to dejanje. Predlagam torej, da se ta priča v smislu 3. odstavka §-a 152. kaz. pr. r. ne zasliši.«

Ker se je državni pravdnik temu predlogu protivil, sklenilo je sodišče glede na to, da se faktum radi goljufije od fakta radi komplota prav lahko da ločiti, predlog zagovornika odbiti. Radi tega si je zagovornik pridržal pritožbo ničnosti.

Deželno sodišče je po završeni glavni razpravi Janeza in Martina in Janeza Sk., Franceta P. in Franceta Br. krivimi spoznalo hudodelstva težke telesne poškodbe po §-ih 152. in 155.^d; dalje Simona Br. istega hudodelstva po §-ih 5., 152. in 155.^d in konečno

Janeza in Frančiško Sk. hudodelstva goljufije po §-ih 197., 199.^a kaz. zak. in sicer vse po smislu obtožbe.

Proti tej razsodbi o krivnji je jedino le zagovornik Janeza, Frančiške in Martina Sk. v imenu prvih dveh takoj oglasil pritožbo ničnosti, in sicer v imenu Janeza Sk. le glede obsodbe radi hudodelstva goljufije po §-ih 197. in 199.^a kaz. zak., pozneje pa isto tudi v imenu Martina Sk. zaradi obsodbe po §-ih 152. in 155.^d ibid.

Deželno sodišče je z odlokom z dne 15. marcija 1898, posl. št. $\frac{1961/97}{57. VI.}$ pritožbo ničnosti, kolikor zadeva Martina Sk. na podlogi §-a 1. zakona z dne 31. decembra 1877, št. 3 drž. zak. ex 1878 v nejavni seji zavrglo kakor zakasnelo.

Zagovornik pa je 1.) vložil pritožbo proti ravnokar omenjenemu odloku v imenu Martina Sk. in 2.) hkrati tudi obrazložil ničnostno pritožbo v imenu vseh treh svojih klientov.

Najvišje kasacijsko sodišče je dne 27. aprila 1898, št. 5780 ničnostno pritožbo Janeza Sk. in Frančiške Sk. v smislu §-a 4., št. 2 zakona z dne 31. decembra 1877, št. 3 drž. zak. ex 1878 kakor neutemeljeno zavrnilo in pritožbo Martina Sk. proti odloku sodišča ljubljanskega z dne 15. marcija 1898, posl. št. $\frac{1961/97}{57. VI.}$ kakor zakasnelo zavrglo, in to iz sledečih razlogov:

Kar zadeva izpodbijanje sodnega odloka z dne 15. marcija 1898, bilo je isto temeljem navedenega zakona (§ 2) smatrati kot prepozno vloženo in je zavreči, ker je zagovornik pritožbo predložil šele 21. marcija, to je: četrti dan po vročbi, koja se je vršila že dne 17. marcija. Iz istega razloga tudi ni bilo moči ozirati se na izvajanja ničnosti Martina Sk., ki se je ničnostni pritožbi Janeza in Frančiške Sk. pridružil.

Ničnostna pritožba glede izreka o krivdi zaradi hudodelstva goljufije, opirajoča se na točke 3 in 4 §-a 281. kaz. pr. r., je pa neutemeljena. —

Najpoprej nikakor ni misliti, da se je sodeče sodišče v razumevanji zmotilo, ko je izreklo, da se izjava priče Marije Sk. glede hudodelstva, pritožiteljema (Janezu in Mariji Sk.) pripisovanega, namreč hudodelstva goljufije po prizadevanji, koga dobiti, da bi po krivem pričal — zaradi tega hudodelstva pa soprog Marije Sk. ni bil obtožen — ne da ločiti od izjav iste priče glede hudodelstva težke telesne poškodbe, zaradi kojega je bil obtožen pritožitelj Janez Sk. in drugovi, mej temi tudi Martin Sk.

Istinito pa bi bila ničnost v smislu §-a 281. št. 3 z ozirom na § 152. kaz. pr. r. utemeljena takrat, če bi se ob priliki zasliševanja Marije Sk. ne bilo gledalo na to, da se razločujejo dotična vprašanja v tej smeri. Glede tega pa ni moči prezreti, da so se pri izpraševanju le-te priče meje tega pridržka, ki izvira iz dolžnosti, le deloma pričevati, prekoračile; — kajti zapisnik o glavni razpravi kaže, da je Marija Sk., ki se je tekom poizvedeb odrekla pravni dobroti §-a 152. kaz. pr. r., pričevala na glavni razpravi prav tako, kakor v poizvedbenem zapisniku dn. št. 23, koji se je glasom pri isti sestavljenega zapisnika po vsem obsegu celo prečital, akoravno se steza zapisnik dn. št. 23 tudi na vprašanja, ki bi naj dokazala vdeležbo Martina Sk. pri tepeži, iz kojega je nastala težka telesna poškodba.

Očividno pa je, da le-ta pomota o priliki dokazovanja ni imela nobenih neugodnih posledic za obtoženca Janeza in Frančiško Sk., koja glasom izrečne izjave v glavnorazpravnem zapisniku (posl. št. 50) predležečo razsodbo izpodbijata le zastran njune obsodbe zaradi hudodelstva goljufije; — kajti glasom razlogov razsodbe pridobilo si je sodišče prepričanje o krivdi Janeza Sk. v tem oziru zgol le oziraje se na lastne izpovedbe imenovanega, na izjave soobtoženega Martina Sk. in istinito tudi na izvestja Marije Sk. proti Martinu Sk. ter sopritožiteljici Frančiški Sk.; — a uvaževalo je sodišče pričevanja Marije Sk. le v toliko, v kolikor je bilo moči razločiti že po silovitem napadu zvršivša se dejanja, ki vsebujejo prizadevanje, pridobiti koga, da bi po krivem pričal o dejanjih, ki govore samo o težki telesni poškodbi Janeza Žg. in ki merijo le na vplivanja pritožiteljev v to svrho, da bi se oprostil Janez Sk. od obtožbe zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe.

Razun tega je pa Martin Sk. to, za kar bi se prav za prav šlo, da je namreč Janez Sk. dne 5. novembra 1897 ponj prišel, peljat ga k Simonu Br., glasom zapisnika o glavni razpravi sam pripoznal; — in Marija Sk. neposredna priča pri napadu na Janeza Žg. itak bila ni, — ter se razsodba proti soprogu Martinu Sk. tudi ne opira na to njeno pričevanje, marveč nekaj na njegovo lastno priznanje, na izjave soobtožencev Franceta P. in Franceta Br., ter na izvestja poškodovanega Janeza Žg.

Ničnostno pritožbo je bilo torej zavrniti.

Književna poročila.

Neumann, Commentar zu den Civilprocessgesetzen. Deseti snopič obsega §-e 371 do 417, torej naslove o zaslišanji strank, o zagotavljenji dokazov in del naslova o razsodbah. Posebno skrbno so razpravljane določbe o pravomočnosti razsodeb, tudi inozemskih, nadalje izrekov razsodišč in upravnopravnih odločeb. Jednajsti snopič pretehtuje §-e 319 do 467, torej sklepe, postopanje na okrajnih sodiščih in prva določila o prizivu. Kakšen bodi prizivni spis ter o dopustnosti novôt se temeljito razpravlja. — Vsak snopič stoji 75 novcev in naročila sprejema sleharna knjigotržnica.

Grünhut, Zeitschrift für das private und öffentliche Recht der Gegenwart. (Hölder, Dunaj.) Drugi snopič XXV. zvezka obsega razprave: Kohlerjevo o patentnem pravu, zlasti novem avstrijskem, Schiffnerjevo o dedinskih in adopcijskih pogodbah, Ehrenzweigovo o uplivu pravnih sporov na sporno pravico, Makarewiczevo o napeljanju k hudodelstvu po §-u 143. kaz. zak., Gerlandovo o zastavni pravici no svoji stvari, Teznerjevo o avstrijskem cesarskem naslovu ter Jellinekovo predavanje o pravu minoritet. Poleg tega se v tem snopiču nahaja kritika dvajsetero del iz pravnega slovstva.

Dr. B. Possanner: Die Pensionen und Provisionen der k. k. oesterreichischen Civilstaatsbediensteten und Staatsarbeiter sowie die Versorgungsgenüsse ihrer Hinterbliebenen. — Tretji snopič. Dunaj 1898 (Manz).

Dr. L. Spiegel: Die heimatrechtliche Ersitzung. — Dunaj 1898 (Manz).

O Cheku. Uryvek ze spisu o cheku ve vědě a zákonodárství. (Zvláštní otisk z Věstniku Česk. Akademie 1897). Podáva dr. A. Pavlíček. — *Der Chek.* Eine vergleichende Studie mit besonderer Berücksichtigung des oesterr. Entwurfes. Von dr. A. Pavlíček. Wien (Manz) 1898. Str. 140.

Mjesečnik pravičnikoga društva u Zagrebu prinaša v 5. in 6. številki naslednje razprave: Dr. E. Lovrić: Studije iz ženitbenoga prava (nadaljevanje). Dr. M. Košutić: Zastara po avstrijskom privatnom pravu (nadaljevanje). Petar Petaj: Njekoliko spornih pitanja iz kaznenoga postupnika o postopku glede prekršaja. I. Kargačin: Odpravak nagode. Dr. Mihajlo Zobkow: Akcesorna narav založnoga prava. Dr. S. Posilović: Novi vidici u kaznenom pravu.

Zápas o právo jazyka českého v úřadech a soudech. Sestavil dr. J. Šolc. V Pragi 1897. — Ta spis podaje pregled boja za ravnopravnost češkega jezika v uradih od l. 1848. naprej in obsega zlasti vse tozadevne predloge, spomenice, naredbe i. t. t.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. junija 1898.

— (Osobne vesti.) Odlikovani so: tajni svetnik in predsednik višjega deželnega sodišča v Gradci Fr. Schmid povodom trajnega vpokojenja z viteškim stanom; predsednik deželnega sodišča dr. Frid. Perko v

Celovci z vitežkim križcem Leopoldovega reda; predsednik deželnega sodišča v Trstu Mih. Urbančič z vitežkim križcem Leopoldovega reda; podpredsednik deželnega sodišča v Trstu Filip conte Dandini de Sylva, predsednik deželnega sodišča v Rovinju dr. A. Tušar in Karol vitez Defacis naslovom in značajem dvornega svetnika. — Imenovani so: tajni svetnik in minister v p. Jan. Nep. grof Gleispach predsednikom višjega dež. sodišča v Gradcu; generalni advokat na najvišjem sodišči dr. Ad. Gertscher predsednikom višjega deželnega sodišča v Zadru; deželnosodni svetnik dr. Em. Eminger v Celji višjesodnim svetnikom v Gradci; državni pravdnik z naslovom in z značajem višjesodnega svetnika Jos. Pajk v Ljubljani podpredsednikom dež. sodišča ljubljanskega: deželnosodni svetnik J. Munda v Marenbergu deželnosodnim svetnikom okrož. sodišča v Novem mestu; notarski kandidat A. Lokar notarjem v Kanalu; gimn. suplent dr. Fr. Vidic urednikom slovenske izdaje državnega zakonika. — Premeščen je notar v Idriji Vinko Kolšek v Lož.

— (Kranjska odvetniška zbornica) je imela 21. m. m. pod vodstvom svojega predsednika g. dr. Pfeffererja glavno skupščino, katere se je udeležilo 13 članov. Iz poslovnega poročila odborovega za preteklo leto je bilo posneti naslednje: Odvetniškemu odboru je bilo rešiti 190 vlog. Stranke so dobile brezplačnega zastopnika v 22 civilnopravnih, 18 porotniških in 17 navadnih kazenskih slučajih. Proti članom zbornice se je vložilo 7 pritožb, katere so se zavrnile ali z lepa poravnale. Jedna disciplinarna stvar je bila rešena oprostilnim izrekom. Član g. dr. E. Deu v Postojini je dne 30. majnika pr. l. umrl. V tem poslovnem letu ni bil noben nov odvetnik vpisan v odvetniški imenik, zbrisan pa je bil jeden odvetnik vsled svoje smrti, drugi pa, ker se je preselil. Tačas je v Ljubljani 18 in izven Ljubljane 14 odvetnikov, tako, da jih je na Kranjskem sedaj 32. Odvetniških kandidatov se je vpisalo 6, izbrisalo pa 4, in tačas je vpisanih 17 odvetniških kandidatov in sicer 14 pri odvetnikih ljubljanskih, 3 pa pri odvetnikih izven Ljubljane. Na prošnjo odborovo se je v novem odvetniškem tarifu ljubljanske odvetnike uvrstilo v 2. razred in upoštevalo želje radi odškodovanja za čakanje pred razpravami in radi zvišanja nekaterih tarifnih točk. Izredna glavna skupščina dne 9. oktobra pr. l. se je izrazila proti uradni obleki za odvetnike na javnih razpravah. — To poročilo se je vzelo odobruje na znanje. Pri dopolnilnih volitvah so bili izvoljeni: g. dr. A. Mosche podpredsednikom, g. dr. A. Suyer odbornikom, g. dr. V. Štempihar namestnikom v odboru, gg. dr. Fr. Munda in dr. Fr. Tekavčič članom disciplinarnega sveta, g. dr. I. Šusteršič in g. dr. J. Vilfan namestnikoma. — V imenu odbora je g. dr. I. Tavčar poročal o vprašanji nedeljskega počitka v odvetniških pisarnah in predlagal, naj se v odvetniških pisarnah kranjske dežele uvede pričenši z dnem 1. junija t. l. delni nedeljski počitek in sicer tako, da se pisarniško osebje po redu, ki ga določi vsak odvetnik za svojo pisarno, vrsti v nedeljski službi. Po kratki razpravi je bil odborov predlog sprejet z večino glasov in nato zbor zaključen. — Odvetniški odbor je sedaj sestavljen tako-le: g. dr. Pfefferer, predsednik; g. dr. Mosché, podpredsednik; gg. dr. Munda,

dr. Papež, dr. Suyer in dr. Tavčar, odborniki; gg. dr. Golf, dr. Krisper in dr. Štampihar, namestniki odbornikov. Disciplinarni svet pa tako: g. dr. Pfefferer, predsednik; gg. dr. Majaron, dr. Munda, dr. Papež, dr. Štampihar, dr. Suyer in dr. Tekavčič, člani; gg. dr. Schegula, dr. Šusteršič, dr. Temnikar in dr. Vilfan, namestniki članov. Zbornični pravniki je g. dr. pl. Schoeppel, njegov namestnik pa g. dr. Ahazhizh.

— (Radi napisov katasterskih občin v zemljiških knjigah v obeh deželnih jezikih) je c. kr. kranjsko deželno predsedstvo, sklicujé se na tozadevno interpelacijo posl. dra. Majarona, priobčeno na 92. strani let. »Slov. Pravnika«, odredilo enketo, ki naj bi se izjavila o pisavi nekaterih krajevnih imen. Ta enketa je imela dne 14. t. m. pod predsedstvom ekscel. barona Heina prvo sejo, katere so se udeležili g. deželnosodni predsednik Levičnik, g. dr. Tavčar kot zastopnik deželnega odbora, g. finančni svetnik Svetek za finančno ravnateljstvo, g. dr. Majaron in g. vladni tajnik pl. Haas kot poročevalec. V drugi seji, ki bode v kratkem, se posvetovanje dovrši.

— (Službeno navodilo c. kr. finančnim prokuraturam,) ki je stopilo v veljavo dne 1. aprila t. l., omenili smo že v prvi letošnji številki. S tem navodilom povzdignil se je ugled finančnih prokuratur, ki zanj niso več podrejene predsedstvom finančnih ravnateljstev, ampak neposredno finančnemu ministru; razširil se je tudi njihov delokrog izrecno na zastopanje javnih zakladov v administrativnem postopanju. Nov in splošno zanimiv je zadnji odstavek §-a 11. rečenega navodila, ki slove: »Opravični jezik finančne prokurate se ravna po obstoječih predpisih«. Provizorno službeno navodilo z dne 16. februarja 1855, št. 34. drž. zak. je določalo, da je opravični jezik v notranjem službovanju finančnih prokuratur izključno nemški, a o tem, v katerem jeziku naj vlaga finančna prokuratura svoje vloge pri sodišču, ni bilo tam nobenega določila. Po navedenem §-u 11 pa se bo morala finančna prokuratura zanj posluževati vsekdar, kedar bo zastopala erar ali drugi javni zaklad, bodisi na sodišči, bodisi pred upravnim oblastvom, tistega jezika, katerega je rabil od nje zastopani zaklad v svojem občevanju s stranko, zoper katero ga zastopa finančna prokuratura. Prenehati mora nesmisel, da so bili plačilni nalogi, opomini i. t. d. vsi slovenski, da pa je vkljub temu, ko je bilo treba iztirjati pristojbino sodnim zvršilom, finančna prokuratura, oziroma v slučajih, katere navaja ministerski ukaz z dne 18. januarja 1898, št. 28. drž. zak., na njeno mesto stopivši davčni urad, vlagal vsepovsod le nemške zvršilne prošnje.

— (Dr. Anton vitez Randa,) prvak živéčih pravnikov čeških, praznoval je dne 10. t. m. štiridesetletnico svoje doktorske časti. Na željo njegovo se nameravane slavnosti niso vršile. Vender pa premnogi čestilci velikega učenjaka niso mogli kaj, da ne bi mu izrazili svojega spoštovanja. Čestital mu je rektorat češkega vseučilišča in ga zahvalil za trud, ki ga je imel okolo oživotvorjenja visokih čeških šol. Čestitale so mu deputacije profesorjev češke pravne fakultete, pravniških društev »Právnická Jednota« in

»Všehrd« in dr. Vsi profesorji pravne fakultete, razun jednega, bili so Randovi učenci, ki so mu zdaj izročili krasno čestitko. V spomin na ta jubilej se napravi zlata in bronasta medalija z doprsko podobo Randovo. Te dni tudi izide spis, ki bo de obsegal življenje in pomen dra. Rande.

— (»Novi sodni pravilnik za grajanske stvari v uredovnem slovenskem prevodu.«) [Dalje.] Samo znaharji in pisaharji, ki niso nikdar še ni pogledali v kako srbsko, poljsko ali rusko knjigo, niti poslušali priprostega našega naroda žive govorce, poslali bi v javnost po ljubljanskem kakem listu, n. pr.:

a) tak le nenaravni praesens historicum (iz »Slovenca«): »Gospodar se vrnejo iz mesta domu, pogledajo po hiši in grejo k mizi, kjer sedijo pri večerji z njegovo družino«, — namesti: »Gospodar, prišedši iz mesta domu nazaj, pogledal je po hiši in šel za mizo, kjer je sedel na večerji se svojoj družinoy«, — ali: »Gospodar je prišel iz mesta domu nazaj in pogledavši po hiši, šel je za mizo, kjer je večerjal se svojo družino«;

b) tak le nenaravni sedanjik (iz »Slovenskega Lista«): »Mnogo je takih, ki vse zanikajo in pograjajo; povsod izteknejo cel kup nedostatkoy ali vsaj malo napakico, katero pa raztegnejo, napihnejo in počrniyo, da je videti potem kot velikansk madež«, namesti: »Mnogo je takih, ki vse zanikujejo in grajajo: povsod iztikajo poln kup nedostatkoy ali vsaj malo napakico, katero pa raztegujejo, napihavajo in črne, da je videti potem velikanski madež«;

c) tak le neslovanski bodočnik (iz »Slovenskega Naroda«): »Jutri se vrši končna razprava pri okrožnem sodišči v Novomestu proti Lukatu Dobskitu, svinjskemu trgovcu iz Ban glede hudodelstva ubojstva; k razpravi bo prišel sam državni pravdnik in kot zagovornik (zagovornik znači prav za prav: čarodej in celó zarotnik) postav toži obdolženca«, namesti: »Jutre bo glavna razprava na okrožnem sodišči v Novem mestu zoper Luko Dobskega, svinjami kupčujočega, od Banov, radi hudodelstva ubojstva; na razpravo pride sam državni pravdnik in on, brantelj zakonov, bo tožil obdolženca«;

d) ali pa celó (iz »Obzornika«) tak le ljubljansko-mestni bodočnik: »A sedaj k stvari. Če se kdo prepira glede jezuitske morale, katerih branil in pomagal se bode pač oprijel? Menimo, da knjig jezuitskih. Kadar se gre (kaj ima ta se tu opraviti? — Stoji za nemški es češ, da nam je prevajati prav vsako nemško nesnago. O Ljubljanci!) namreč za to, da kdo iz sto in sto knjig temeljito dokaže nauk, kot pošten mož šel bo v knjižnico, proučil bo avtorje kot so Mariano, Molino, Lessieus, Lacroix, Busenbaum, Guzi itd., pregledal, razmotril bo tehtnost posameznih trditev, njih stik in smisel«, namesti: »A sedaj na stvar. Kedar se kdo prepira o jezuitski morali, katerih branil in pomagal se pač oprime? Menimo, da knjig jezuitskih. Ko gre namreč za to, da dokaže kdo temeljito kak nauk iz sto in sto knjig, on, pošten mož, pojde v knjižnico, v njej prouči avktorje, na pr. Marjana, Molina, Lessieusa, Lacroixa, Busenbauma, Guzija itd., pregleda in razmotri tehtnost posameznih trditev, njih stik in smisel.«

Tri, štiri desetke let nosili so po Hrvaškem ošabno po konci trdokorne svoje glave neslani ahavci (branitelji slova h v roditniku množine, na pr. pet junakah, namesti štokavskega: pet junaka, namesti čakavskega: pet junák ali pet junakí in namesti kajkavskega: pet junakov), češ, ker služi v nemščini pismo *h* v raztezanje slovke, bodi tako tudi v hrvaščini. Zaman so se jim opirali Kristjanović, Fabković, Crnčić in Rački; pojaviti se je bilo istemu Franu Kurelcu, starinof Ogulincu a rodom iz Krbave v Bruvni z nesmrtnima razpravama: »Kako da sklanjamo hrvatska imena?« in »Recimo koju«, s katerim jim je zadal smrtni udarec. In kaka osoda ni zadela vseh ahavcev? Kakor so skopneli vsi trdovratni naši igavci (branitelji končnice *iga*, namesti *ega* ali *oga*, na pr. dobriga, lepiga namesti dobrega, lepega) in še trdovratnejši naši šekavci (branitelji *š* za *šč*, n. pr. kosiše, toporiše, namesti kosišče, toporišče), propadli so tudi vsi ahavci za vse večne čase. Živenja klice nosi v sebi le ono, kar je naravno, le ono požene bujno brstje, pa razcvete se v divno krasoto, ker je ukoreninjeno v prirodi. — Ista osoda, ki je zadela neusmiljene hrvaške ahavce in naše šekavce in igavce, taista zadene prav v kratkem tudi vse naše bomkavce, vse kvaritelje divnega našega jezika.

Prešedši mimo nekaterih neznatnih malenkostij, na mestu katerih bi vendarle rajše videli kaj družega, kaj prikladnejšega, na primer:

grajanski namesti državljanski, ker znači državljanski staatsbürgerlich, ker v vsem zakonu govori se le o »bürgerliche« (ne pa o staatsbürgerliche) »rechtssachen« in ker imamo za bürgerlich (civile) prav prikladno besedo: grajski (hrvaški gradjski, ruski graždanski), ki je nastala iz besede grad isto tako, kakor je nastala nemška beseda bürgerlich iz burg;

terjatev namesti terjavščina, ker terjavščina znači uže bolj nekkih podatkov od terjatev, nego li forderung;

poveljno postopanje namesti mandatno postopanje, ker živi ta beseda prav krepko v našem jeziku, v katerem nam služi na pr. kakor v stari slovenščini povelitelj za praefectus, poveliteljen za imperans, povelevatelj za praefectus, poveljništvo za commando, poveljevati za mandare, poveljenje in povelje za jussum, poveljeti za jubere, povelja za edictum in za diploma;

plačilni ukaz namesti plačilni nalog za zahlungsaufilage, ker na Slovenskem ukazujemo, zapovedujemo z besedami, nakladamo pa le materijalnih stvari vse dotle, dokler jih nismo naložili;

maloletnik namesti nedoletnik za minderjährig, ker nedoletnik znači le mladenca do dovršenega osemnajstega leta, kakor znači nedorasla dekletce od dovršenega detinstva do navršenega štirinajstega leta;

jemčiti za bürgen namesti hrvaškega jamčiti, ker ne izvajamo te besede od jama, nego od besede jemati, ker slove ta beseda v staroslovenščini *ѣмати*, *ѣмьць* (sponsor), *ѣмьчити* vadari in ker ni možna torej ta oblika »jamčiti« v novi slovenščini;

ustanoviti namesti ustanovičiti, ker nam ni prav nič treba otročje te besede ustanovičiti, ko imamo za njo prav krepkih, določnih izrazov, napr. ustanoviti, določiti, opredeliti, naznačiti, odrediti;

raztočnik ali razsipnik namesti zapravljivec, ker nahajamo prvi dve besedi uže v stari naši knjigi in ker je zapravljivec prehud Marko Poklinski germanizem iz *verschwendet*;

poslovník namesto opravilni red za *geschäftsordnung*, ker beseda opravilnik za *geschäftsordnung* je preblizu besede pravilnik (*jurisdictionsnorm*) in ker imenujé vsi drugi južni Sloveni *geschäftsordnung* poslovníkom;

nameščanje namesti namestovanje, ker poslednja ta beseda ni slovnično utemeljena;

poslove ali poslovanja namesti posle (*geschäfte*), ker bi se pod poslednjo besedo moglo umeti tudi *dienerschaft* namesti *geschäften*;

postojanje ali bitstvo pogodbe namesti bitje (*bestehen des vertrages*), ker bitje znači *le ein wesen*, na pr. Bog je zgolj bitje; on ima um in voljo, telesa pa nima;

izhod namesti izid, ker je skoval poslednjo to besedo le za silo, namreč radi rime, blagopokojni Jovan Koseski in ker beseda izid ni niti možna v našem jeziku, saj pravimo kaj-le o kakem zahodu, prehodu, dohodu, odhodu, izhodu, nikdar pa ne govorimo o kakem zaidu, preidu, doidu, odidu in izidu;

ročišče namesti narok za *tagsatzung*, ker rabi za dies status, destinatio, udiencia, Srbom, Hrvatom in Slovencem ob hrvaški granici prelepa beseda ročišče, kakor nam dokazuje narodna pesem:

»Na hajdučko zove ga ročište«, in ker znači narok dandenes v prostonarodnem našem jeziku *a)* adv. toliko, kolikor nemški *zur hand*, *b)* subst. pa toliko, kolikor znači: naroki, narokva, narokviče, armband ali *armschmuck* itd.

brak namesti zakon (*ženitev*) za *ehe*, ker znači zakon prav v vseh slovanskih narečjih *gesetz* (*lex*) in ker vpotrebljava obče slovansko to besedo brak, nastavšo iz besede berem, prav v tem smislu tudi J. Šuman v slovenski svoji slovnici (na strani 216), izdani Maticoj slovenskoj 1881. leta;

razvod braka namesti razveza zakona za *ehetrennung*, ker tako imenujo razpuščenje zakonske zveze Slovenci v Brkinih, na Dolenjskem, Hrvaškem in na Ogerskem in vsi drugi Sloveni.

(Dalje prihodnjič.)

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravniki« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 17 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Valvazorjevem trgu šte. 7.